

Bursa Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Vergi Mevzuatı Komisyonu

Döviz cinsinden sözleşmelerde son durum

Türk Parasının kıymetinin korunması hk. 32 sayılı karar

20 Şubat 1930 tarihinde yürürlüğe giren 1567 sayılı Türk Parasının kıymetini koruma hakkında kanunla birlikte Türk parasının –özellikle yabancı paralar karşısında- değerini belirleme kararlarında her türlü tasarruf Bakanlar Kurulu'na verilmişti.

2 Temmuz 2018 tarihinde kanun metnindeki 'Bakanlar Kurulu' ibaresi 'Cumhurbaşkanı' olarak değiştirildi.

7 Ağustos 1989 tarihinde, bu kanuna bağlı bir karar (32 sayılı) yayımlanmıştı. Önceden beri, Türkiye'de yerleşik kişilerin, Türkiye'de yapacakları işlemlerde kendi aralarında dövizle ödeme yapmaları yasaklanmıştı. Bundan sonraki süreçte bu karar ve 1567 sayılı kanundaki engel; bu işlemler dövizle yapılmaya bile dövizle endeksli olarak belirlenmek suretiyle 'aşılıyordu'.

13 Eylül 2018 tarihinde 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararıyla 32 sayılı kararda değişiklik yapıldı.

Değişiklik; bir çok hususta belirleyici olan bu kanun ve kararın, özellikle yurt içinde yapılan dövizli veya dövizle endeksli işlemlerine karşı bir engel niteliğinde olmuştur. Bu tarihten sonra bir çok belirsizlik ve soru işareti oluşmuştur.

Yapılan değişiklikler ve soru işaretleri

Değişiklik sonucu, mevcut karara bir alt bent eklendi: Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında her türlü kiralama, iş, hizmet, eser sözleşmeleri (menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dâhil) dövize endekslenemez.

Yine mevcut karara, geçici bir madde eklendi: Yukarıdaki bent yürürlüğe girdiğinden 30 gün içinde bu şekildeki sözleşmelerin taraflarca yeniden yapılmasına karar verildi. Burada dikkat çeken ibare ise «BAKANLIKÇA BELİRLENEN HALLER DIŞINDA» ibaresidir.

Kararda sözleşme tipleri genel olarak ifade edilmiş ve sözleşmelerin bağlayıcılığını belirleyen kanunların belirtilmemiş olması, yenilenen sözleşmeler için hangi kurun geçerli olacağı iş sözleşmesinden neyin kastedildiği, bakanlıkça belirlenen hallerin ne olduğu açık değildi. Soru işaretleriyle dolu gündem sonrası Hazine ve Maliye Bakanlığı konuya ilişkin açıklama yapma gereği duydu.

Açıklamada döviz kredisi kullananların bu uygulamadan istisna olabileceği, konunun Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında yaptıkları işlemlerle sınırlı olduğu, ve diğer paydaşların görüşleri alınarak daha sonra tekrar bir duyuru yapılacağı bildirildi.

Konuya ilişkin tebliğ ve değişiklikler sonrası son durum

Bakanlık 18 Eylül 2018'deki açıklamasından sonra 6 Ekim 2018'de bir tebliğ yayınlamış ve TL olarak düzenlenmesi gereken sözleşmeler ile dövizli düzenlenebilecek sözleşmelerin hangileri olduğunu belirlemiştir. Daha sonra 16 Kasım 2018'de yeni bir tebliğ ile 6 Ekim'deki tebliğde değişiklikler yapmıştır. Buna göre Türkiye'de yerleşik kişiler ile sınırlı olmak kaydıyla;

- Serbest bölgedeki kişi ve kurumlar, Türkiye'de yerleşik fakat Türk vatandaşı olmayanlar, Türkiye'deki şirketlere %50 ve fazlası ortak olan yabancıların taraf olduğu ve yabancıların Türkiye'deki şube, ofis vb. irtibat ofisleri, Bakanlık onaylı konaklama tesisleri, freeshop mağazaları gibi gayrimenkuller hariç; yurt içindeki konut ve çatılı işyerleri dahil tüm gayrimenkullerin satış ve kiralama bedelleri döviz üzerinden kararlaştırılmaz. (Önceden düzenlenmiş sözleşmeler 2 yıl süre ile yenilenecektir.)
- İş sözleşmeleri döviz üzerinden kararlaştırılmaz. (Yurtdışı mukimi kişiler ile yurt dışında iş yapan Türk vatandaşları hariç, %50 ve daha fazla ortaklık payına sahip yabancı ortaklı şirketler dahil)
- Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmeleri döviz üzerinden kararlaştırılmaz. (Yurtdışı mukimi kişiler ile yapılan ve döviz kazandırıcı faaliyet olanlar ile her durumdaki elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeler hariç)

Konuya ilişkin tebliğ ve değişiklikler sonrası son durum

- Taşıt (iş makinesi hariç) satış ve kiralama sözleşmelerinin de dövizli olarak düzenlenmesi mümkün değil. (13 Eylül'den önce yapılan sözleşmeler hariç)
- İş makineleri ve taşıtlar dışındaki menkul malların satış ve kiralama sözleşmeleri, döviz üzerinden yapılabilir.
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurtdışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri döviz üzerinden yapılabilir.
- Kanununun 17.maddesinde belirtilen Finansal kiralama (leasing) işlemleri döviz üzerinden yapılabilir.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler ile yüklenicilerin dışında, görevli şirketler ve bunların sözleşme imzaladığı tarafların üçüncü taraflarla akdedeceği sözleşmeler hariç tüm sözleşmeler TL ile yapılmak zorundadır.
- Döviz cinsinden maliyet içeren eser sözleşmeleri ile Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu'nda tanımlanan gemilerin inşası, tamiri ve bakımına ilişkin sözleşmeler hariç, tüm sözleşmeler TL ile yapılmak zorundadır.
- Ayrıca TL'ye çevrilen sözleşmelerin diğer maddelerinde, sözleşme bedelinde artış/azalış yapılmaması ve ilk sözleşmeye atıfta bulunulması şartıyla Damga Vergisi hesaplamasına gerek bulunmamaktadır.

Eski sözleşmeler-kur endeksleme-yaptırımlar

Eski sözleşmelerin 13 Ekim 2018'e kadar TL'ye çevrilmesi gerekiyordu. Kurların çevrilmesi işleminde serbest döviz kuru uygulaması kabul gördüğünden bu durum, tarafların anlaşması sonucu çözülebilmektedir.

Taraflar kurda anlaşamazsa bazı özel hesaplamalar yapmak gerekiyor. Tebliğde '2 Ocak tarihinde belirlenen kur' ifadesi yer aldığından 2 Ocak 2018 tarihi 15.30'da belirlenen kur olan ABD doları için 3,7776 TL, Euro içinse 4,5525 TL kuru uygulanacak.

Yukarıdaki kurlar kullanılarak döviz sözleşme bedelini TL'ye çevirdikten sonra sözleşme bedelinin, TL'ye çevrildiği tarihe kadar TÜİK'in her ay için belirlediği TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması gerekiyor.

Tebliğe aykırılık sonucunda 1567 sayılı kanun gereği, iki taraf için ayrı ayrı 6.300-55.000,00 TL arasında idari para cezası uygulanabilecektir. Aykırılığın tekrarı halinde cezalar iki katına çıkarılarak uygulanır.

Teşekkürler

Mevzuat okumak yorucu ve uzun bir iş. Yoğun mesai yaptığımız işlerimiz arasında unuttuğumuz, hatırlamak için tekrar dönüp okumak zorunda olduğumuz bazı konular var. Vergi mevzuatı komisyonu olarak kısa bilgilendirme notları ile meslektaşlarımıza bu şekilde bilgi aktarımının dinamik olabileceğini düşündük. Umarız çalışmamız faydalı olur. Saygılarımızla.